

Дүниежүзінің табиғат ресурстары

Табиғат ресурстары

**Адамның табиғаттан
алатын, өз қажетіне
қолданатын барлық
ресурс түрлері**

Табиғат ресурстарын классификациялау:

•Түріне қарай:

- минералды (пайдалы қазбалар);
- климаттық;
- су;
- жер (топырақ);
- биологиялық;
- Дүниежүзілік мұхит ресурстары.

•Сақталуына қарай:

- Сарқылатын: Қалпына келмейтін(минералды);
Қалпына келетін (жер, су, ауа, топырақ, гидроэнергетика);
- Сарқылмайтын (күн энергиясы, геотермальды энергия, жел, суды толысуы мен қайтуы).

•Қолданылуына қарай:

- Шаруашылықта қолданылатын ресурстар: жылу-энергетика; металлургия;
- ауылшаруашылығына: жер; топырақ; агроклиматтық;
- Туризм мен демалыс: рекреациялық ресурстар.

Көмір қоры жөнінен алдыңғы қатардағы елдер

<i>мемлекеттер</i>	<i>Ресурс, млрд. тонн</i>
АҚШ	445
Қытай	270
Ресей	200
Германия	90
Ұлыбритания	90
Австралия	85
ЮАР	70
Украина	47
Польша	25
Үндістан	25
Қазақстан	176,6

Мұнай қорынан алдыңғы қатардағы елдер

<i>Мемлекеттер</i>	<i>Ресурс, млрд. тонн</i>
Сауд Аравиясы	43,1
Ирак	16,7
БАӘ	16,2
Кувейт	15,7
Иран	14,9
Венесуэла	10,7
Мексика	8,5
Ресей	6,7
Қытай	4,0
АҚШ	3,8
Қазақстан	7.0

Газ қорынан алдыңғы қатардағы елдер

<i>Мемлекеттер</i>	<i>Ресурс, трлн. м³</i>
Ресей	48,0
Иран	20,1
Катар	7,0
БАӘ	5,3
Сауд Аравиясы	5,1
АҚШ	4,5
Нигерия	4,0
Алжир	3,6
Венесуэла	3,6
Ирак	3,1
Қазақстан	1,8

Ресурспен қамтамасыз етілуі

Ресурспен қамтамасыз етілу дегеніміз – бұл табиғат ресурстарының қорының қолданылуына қатынасы.

$$\text{Ресурспен қамтамасыз ету} = \frac{\text{қоры}}{\text{қолданылуы}}$$

*Жыл сайын пайдалы қазбаны пайдалану
2% өсуде*

Ресурспен қамтамасыз етілу

Табиғат ресурстары қорының қолдану мөлшеріне қатынасы.

Бұл есептеу табиғат ресурстарының қанша уақытқа жететіндігін көрсетеді

$P = \text{ресурстар қоры} / \text{қолдану мөлшері}$

$P = \text{ресурстар қоры} / \text{халық саны}$

Табиғат ресурстарының адам басына қанша келетіндігін анықтауға болады

Статистикалық көрсеткіштер

Мемлекет	Қоры (млрд.тонн)			Қолданылуы (млн.тонн)		
	мұнай	көмір	темір	мұнай	көмір	темір
Ресей	6.7	200	71.0	304	281	107
Германия	0.2	111	2.9	12	249	0
Қытай	3.9	272	40.0	160	1341	170
Сауд Аравиясы	35.5	0	0	404	0	0
Үндістан	0.6	29	19.3	36	282	60
АҚШ	3.0	445	25.4	402	937	58
Канада	0.7	50	25.3	126	73	42
Бразилия	0.7	12	49.3	61	29	162
Қазақстан	7.0	176,6	16,6	92	95	51,797
Австралия	0.2	90	23.4	29	243	112

Жер ресурстары

Жер қорының құрылымы

Аймақтар	Өңделген жер	Табиғи жайылымдар	Орман	Жарамсыз жерлер
Дүние жүзі	11	26	32	28
ТМД	10	17	37	35
Шетелдік Европа	29	18	31	17
Шетелдік Азия	17	22	17	42
Африка	11	26	26	36
Солтүстік Америка	12	16	31	38
Оңтүстік Америка	7	20	52	20
Австралия мен Океания	5	54	18	22

Биологические ресурсы

Растительность

Животный мир

Культурные растения:

6 тыс. видов, наиболее распространенные – пшеница, рис, кукуруза, ячмень.

Дикорастущие растения: леса.

Размеры лесной площади - 4,1 млрд. га, запасы древесины на корню - 330 млрд. м³. За последние 200 лет площадь лесов Земли сократилась в 2 раза

Домашние

Охотничье-промысловые

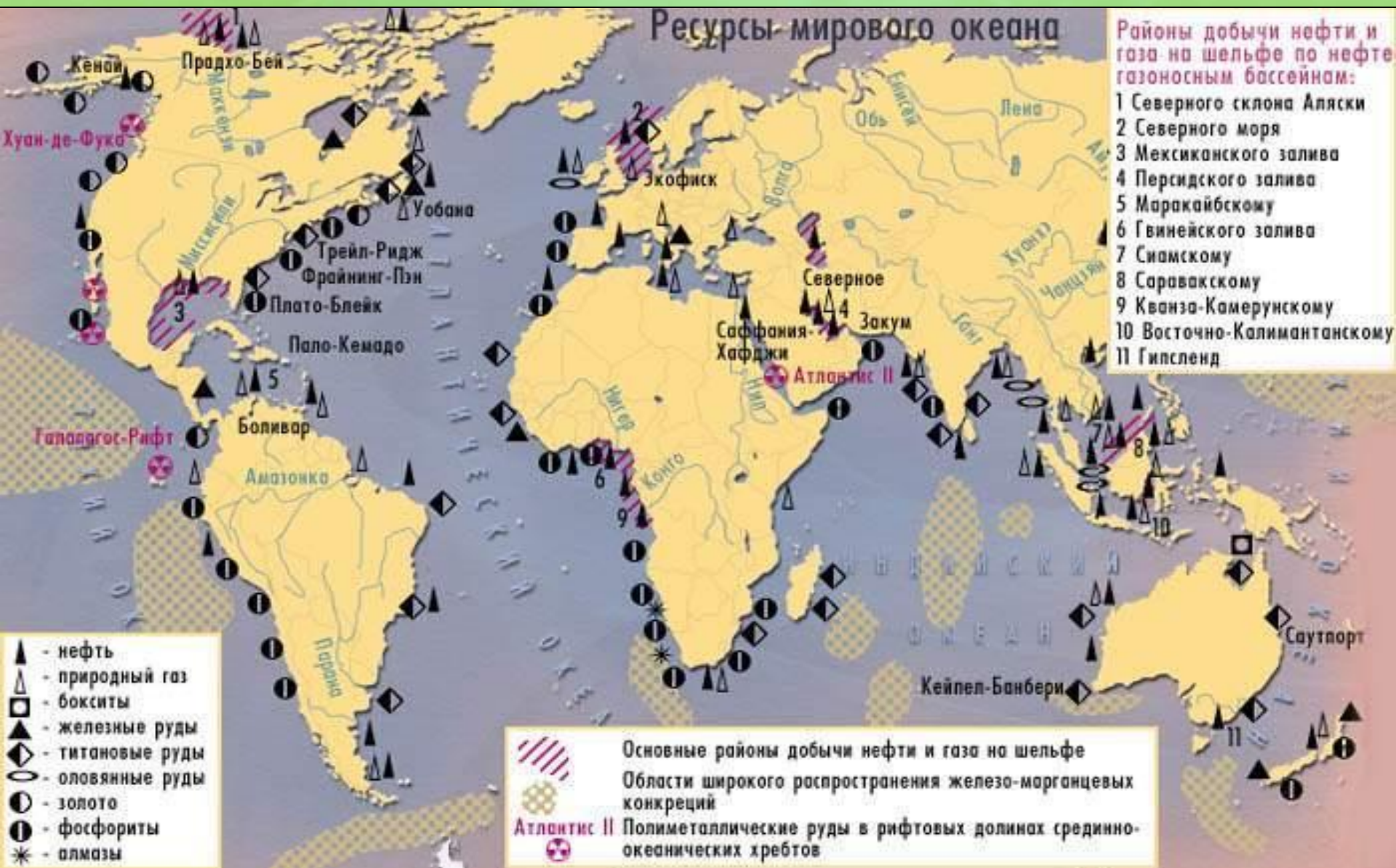
Ормандардың таралуы

<i>Аймақтар</i>	<i>Ресурс, млн. га</i>
Дүниежүзі	4170
ТМД	800
Шетелдік Еуропа	200
Шетелдік Азия	530
Африка	740
Солтүстік Америка	850
Оңтүстік Америка	850
Австралия мен Океания	200

Тұщы судың таралуы

Аймақтар	Ресурс, тыс. км ³	Адам басына шаққанда, тыс. м ³
Дүниежүзі	41,0	7,2
Еуропа	6,2	8,6
Азия	13,2	3,8
Африка	4,0	5,5
Солтүстік Америка	6,4	15,4
Оңтүстік Америка	9,6	29,8
Австралия мен Океания	1,6	56,5

Дүниежүзілік мұхит ресурстары

Балықтың таралуы

Рекреация – денсаулық пен еңбек өнімділігін арттыру мақсатында өзі тұратын үйден басқа жерде ұйымдастырылатын демалыс; рекреация – «демалыс».

